Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 41. szám. Szerda, február 21.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . 5 » — »
Vidékre postán szállitva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, február 20.

A nép a jogban.

A parlamenti kormányforma, papiroson legalább a népakarat személyesitője. A képviselőjelölt programmot ad, vagy valamely ismert párt programmját vallja magáénak s elvét és személyét a választók birálatára hagyja.

A választás feltünteti a nép akaratát s igy a megválasztott nyugodtan mondhatja, hogy elve, ennyi vagy annyi ezer választónak szintén elve, akcziója ennyi vagy annyi ezer ember helyeslésére támaszkodik.

Ez egy elvi alapon választottak aztán egyesülnek, elvüket diadalra vinni törekszenek s ha ők képezik a többséget, hivatkozhatnak a nép többségére, kiknek bizalma folytán kerültek ily nagy számban a Házba.

Mondom, mind ez papiros, mert a programm nem elveket ad képviselő választáskor, hanem arról zeng, ami a nép szájizéhez való s a jelölt ur gyakran azonnal a választás után más párthoz szegődik és a pártok nem elveiket, hanem embereiket igyekeznek diadalra vinni. A választást is nyomja szeliden a taktika, puskatus és előbb az osztrák, most a koronaérték.

De bármily anomália legyen is a theoria és praxis között, annyi bizonyos, hogy ha az az elv, hogy a nép bozza közvetve a törvényt, a parlament utján, ugy következik, hogy a népnek kell vigyázni a törvény végrehajtására is, legalább közvetve.

Ebben gyökerezik az esküdtszékek létjoga.

Persze ebben is sok a papiros és kevés a lélek.

A biró ragaszkodik a formákhoz s a törvény betüjéhez, mely őt itéleteiben feltétlenül köti. Ez megóvja őt az elfogultságtól, de érzéketlenül rideggé teszi az itélkezést. Hozzá teszik tehát az esküdtszékeket, mely szabadon, mi által sem feszélyezve mond itéletet, mit a biró csak kifejezésre juttat. Igy a rendkivüli mellékkörülmények is tekintetbe jöhetnek s olyanformán áll az itélkezésnél a biró, mint az ész, mellette az esküdtszék, mint a sziv.

Igy van elgondolva theoriában.

Persze, ha minden esküdt olyan mélyen tudna látni, mint egy biró, ha kvalifikácziója vagy még inkább intelligenciája mindig uralni tudná a thémát, mit előtte tárgyalnak s miben itél, ha a fiskális műkönyei nem gyakorolnának annyi hatást, mint érvei, akkor nagy igazság volna az esküdtszék, de igy bizony sokszor, mint kuriózum tünik fel csodálatos verdiktjével.

Hanem hát az bizonyos, hogy amennyire beválik a parlament, mint törvényhozó, annyit az esküdtszék is ér mint törvénykező.

Városunkban ma volt az első esküdtszéki tárgyalás. Egy apagyilkos felett mondtak itéletet és pedig — felmentő itéletet.

Annyi bizonyos, hogy a birósági eljárás mellett ezt a fiatal fiut fel nem mentették volna, tehát ez az első itélet szenzácziós.

Az esküdtszékek behozatalát a kriminalitásba örömmel üdvözli mindenki, de nem szabad felejteni, hogy az esküdt saját meggyőződése szerint, mely sokszor nem az abszolut igazság, hanem csak divatos korszellemből ered, mondja itéletét.

Százszoros figyelemmel kell tehát kisérni mindent, ami a közerkölcsöt megmételyezi, a mi az abszolut igazságtól, kérész életü theoriák ingoványába csalja a lelkeket.

Erős jogérzést, igazságszeretetet, törvénytiszteletet kell a népbe önteni, mit a felebaráti szeretet foglaljon szilárdan együvé a lélekben, hogy ha valamelyik polgár esküdtté lesz, ezen az alapon álljon, ezen szemüvegeken át nézve, ne a személyt, hanem a tényt.

Csakis igy lesz igazi szive, sem félelmet nem ismerő, se pityergős érzelgésre nem hajló szive a törvénykezésnek, a legujabb magyar intézmény, az esküdtbiróságnak.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, febr. 20.

Dániel Gábor elnök az ülést megnyitja. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után felolvassák a beérkezett kérvényeket. Következik:

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A meghallgatott fohász.

Irta: **Stella.**

A dömösi határ akáczfasorában izgatottan jár fel s alá a szőke haju fitos orru Erzsike a dömösi földes ur leánya. Legalább harminczadszor mérte már végig az árnyas szép utat, mely birtokuktól az országutig vezetett. A fasorból a közeli faluig lehetett látni, a leány minden második lépésnél megfordult, vajjon nem jön-e onnan az, a kit oly nehezen vár. De az bizony csak nem érkezett s Erzsike csaknem sirva indult hazafelé. Alig tett azonban nehány lépést, midőn a fák közül előtünt a nehezen várt ifju.

— Mi baj Erzsike? — szólitá meg a leányt, már messziről láttam, olyan gyorsan, olyan hevesen fel s alá járni. Talán ismét jelenet volt a kisasszonynyal.

— Dehogy, dehogy, törődöm is most vele, sokkal fontosabb dolgok adták elő magukat, egy óra óta járok már itt, alig vártam magát, azt hittem ma nem is megy a postára, pedig oly sok a mondani valóm.

— Ugyan mi történt, egész ki van kelve magából?

— Azt sem tudom hogyan kezdjem el.

— Igazán kiváncsi vagyok.

— Emlékszik ugy-e, hogy a multkorában itt volt a kisasszony apja . . .

— Tudtam, már ismét a kisasszony . . .

— De ne szakitson félbe kérem, mikor alig várom, hogy kibeszélhessem magam, tehát ő tréfált mindig velem, azt mondta, hogy nagy lány vagyok itt az ideje, vőlegényről gondoskodni. Én megbiztam, hogy hozzon egy szépet, gazdagot szivesen fogadom.

— Komolyan? — kérdé az ifju ijedten.

— Ugyan, csak tréfából, azaz csak én vettem a dolgot tréfának, ő nem, mert . . .

— Csakugyan hozott — szólt Kálmán derültebb hangon.

— Várjon türelemmel. Apa az irodába hivott ma ebéd után s nagy komolyan előadta, hogy a szülőknek kötelessége gyermekei jövőjének biztositására minden alkalmat felhasználni és bár én még fiatal vagyok, még sem mellőzheti azt a napokban nálunk járt fiatal embert, kinek tetszését megnyertem s ki komoly szándékkal lépett fel velem szemben.

— Miféle fiatal ember az?

— Előbb magam sem tudtam kiről van szó, apa megmagyarázta. Nehány hét előtt egy ur ökröt akart venni nálunk, de mivel nem tudtak megegyezni, egy napi időzés után elment. Én legalább igy értesültem akkor s még meg is jegyeztem, hogy ilyen jól nevelt, szellemes marhakereskedővel nem találkoztam.

— És ahhoz akarják adni, egy . . .

— Várjon kérem. Hisz' ez nem igaz, az a fiatal ember egy szatmármegyei birtokosnak a fia, kit a kisasszony apja küldött ide háztüz látni. Azt az ökör vásárlást azért találták ki, hogy velem ne sejtessék a valót.

— Aztán tovább?

— Aztán annak az ökörhajcsár urnak vagy mit is mondjak, megtetszettem s most kéri a kezemet.

— És maga mit mondott?

— Azt hogy . . . a leány gyönyörködött egy kissé az ifju arczának kinos vonaglásán.

— Mit? — kérdé belső felindulását elpalástolni igekezve.

— Hogy nem megyek hozzá.

Dorogi Kálmán fellélegzett. Rövid szünet állt be, e közben a postához értek.

— Én is bemegyek — mondta Erzsike, levelező lapot veszek.

Alig pár percz mulva a Dömös felé vezető uton voltak ismét.

— És miért nem megy hozzá? — kérdezte Kálmán.

A leány csodálkozó tekintetet vetett reá.

— Miért? Mert nem szeretem.

És maga nem menne olyanhoz a kit nem szeret?

— Furcsa kérdés, hát maga elvenne egy lányt a kit nem szeret?

— Az más, egy férfi mindig szereti azt, a kit elvesz, hisz' ő választja a nejét, a leány . . .

— Ugyan ne beszéljen ilyeneket, mindig szereti, igen a pénzét azt szereti . . .

— Mondja, igazán nem tudna ahhoz a marha kereskedőhöz feleségül menni?

a napirend.

Solymossy László báró. A közigazgatás államositásának nem barátja, de nem is ellensége, ha az államositással kapcsolatban életbeléptetendő reformok megállapitásánál folytonos tekintettel lesznek a közönség érdekére. A közigazgatási bizottságok számára önálló előadókat kiván, nem pusztán a hivatalnokok szaporitására, hanem, hogy a közigazgatási bizottság, mint felebbezési forum is hivatalos munkát végezzen. A nemzetiségi kérdés tapintatos és szigorral való megoldást kiván. Sok helyütt a szigort feltétlenül alkalmazni kivánja. Az állam feltétlen tiszteletben tartása olyan követelmény, melyből nem engedhetünk. A közrendészetről szólt végül s annak helyesbitését sürgette. A költségvetést elfogadja.

Vészi szüzbeszéde.

Vészy József. Werner beszédje két részre oszlott, az egyik a nemzetségi kérdést, a másik a Lajtán tuli állapotokat ölelte fel. Ami a nemzetségi kérdést illeti, azzal tul sokat törődünk. Ami a Lajtán tuli állapotot illeti soha sem állt oly gyengén, mert a feodarilismus áramlat idáig sodorta, de a mostani ausztriai kormány szakitani akar ez áramlattal és vissza akarja állitani a nemzetek megillő jogait.

A nemzetiségi kérdést tisztázni óhajtjuk és pl. okáért nem látnék veszélyt abban, ha a nemzetiségek lakta vidékekről még több nemzetiségi képviselő is bejönne, de csak azon szándékkal, hogy ők az ország ügyeiben részt vegyenek. A ki közülök szabadelvü, az beléphet a szabadelvü pártba, a ki néppárti, az a néppártba, a ki függetlenségi, az a függetlenségi pártba. De ha ők azon szándékkal lépnének be a házba, hogy itt külön nemzetiségi csoportot alkossanak, én is azok sorában leszek, a kik az ily áramlat ellen küzdenének.

Majd Komjáthy ellen fordul. Komjáthy fejtegetéseinek mozgató ereje a sovinizmus. Szónok is sovinista. De nem annak a sovinismusnak hive, a mely jogot nem ismer, minden nemtetsző törekvést eltipor, hanem annak a sovinismusnak, mely tiszteletben tartja mindenkinek a jogait.

Komjáthy beismerte, hogy nem áll az 1868-iki 40-ik törvény alapján. De ha a képviselő ur nem áll a törvény alapján, akkor birálata nem lehet igazságos a kormány ama politikájával szemben, melylyel a törvényt kezeli.

Ezután ismét Verner Gyula felé fordul. Arról kiván nyilatkozni, a mit a szász testvérekről mondott.

Olay Lajos: Mostoha testvérekről.

Vészi József: Majd rátérek arra is, hogy mért mostoha és mért nem édes testvérek és ha mostohák, hogy lehet őket édes testvérekké tenni.

Verner Gyula az erdélyi szükebb horizontból itélt meg ezt a kérdést. Ez nem helyes dynamikája a nemzetiségi kérdés kezelésének.

Szónok ezután elhalmozza a szászokat hizelgésekkel és itt egy kissé tagadhatatlanul elveti a sulykot. Azt mondja többek között, hogy éppen ugy ragaszkodnak a magyar állameszméhez, mint Debreczen, Szeged, vagy akármelyik szivmagyar város.

De tagadhatatlan — teszi hozzá — hogy van valami félreértés a magyar és szász faj — Budapest és Nagy-Szeben között, melyet el kell oszlatni.

Szónok ezután hosszasan védelmezi a szászokat Verner vádjai ellen. Például felhozta egy választóját, a ki nagy hangon jelentette ki előtte, hogy ők mennyire ragaszkodnak fajukhoz, kulturájukhoz, szokásaikhoz és — tette hozzá — ha felmegy ön Budapestre, mondja meg a miniszterelnöknek . . .

Szónok itt közbevetőleg megjegyzi, hogy most valami nagy erupcziót várt a derék szász választótól, de ő csak annyit mondott:

— Mondja meg a miniszterelnöknek, dass Ordnung und Ruhe die erste Bürgerspflicht ist. (Nagy derültség.)

Ime ilyenek a legradikálisabb szász izgatók. (Zajos derültség.)

Szónok végül kijelenti, hogy Magyarországon csak egyetlenegy nemzetiségi politika lehetséges. Ezt a politikát legjobban definálta meg Szilágyi Dezső a törvényhozás összes faktorainak jelenlétében, abban az ünnepies pillanatban, a mikor a nemzet átlépte az uj ezredév küszöbét. Lelkesedéssel szavazza meg a költségvetést. (Zajos éljenzés, szónokot számosan üdvözlik.)

Személyes kérdések.

Werner Gyula személyes kérdésben szól. Tagadja azt, hogy a föderalisztikus politika érvényesülését helyeselte volna. Tiltakozik, mintha ő a szászok iránt gyülölködéssel beszélt volna. A román kérdésről a miniszterelnök itt oly módon fejtette ki álláspontját, amelyhez szólónak sem elvenni, sem hozzátenni nem lehet. Ugy látszik, Vészi képviselő ur csak azért vette észre a szász kérdést, hogy alkalmazhassa azt az elvet, ha te ütöd az én zsidómat, én ütöm a tiedet. (Nagy derültség).

Förster Ottó: Rosenberg Gyula személyes kérdésben szót kér. Miért ütik a zsidót? (Derültség).

Ezután *Komjáthy* Béla személyes kérdésben szólal föl.

Vészi József személyes kérdésben válaszol Komjáthynak. Ő nem perhorreszkálja, sőt segiti is a nemzetiségi politikát. A negyvenes évek alakjait nem kisebbiti, hanem becsüli. Választói kedvéért magyar érzelmeiből nem áldozott fel semmit, ezt a hangot, mely ellenkezik a parlament békés hangulatával és mely megszégyenitő, határozottan visszautasitja.

Melczer Vilmos: A nemzetiségi politikában sok üdvös nyomot fog hagyni az a széles mederben folyó vita, a mely itt folyik. Komjáthyval és Wernerrel polemizál. A helynevek törvényét helyesnek és kifogásolhatatlannak tartaná, ha nem volna benne a kitétel, melyet szórólszóra adva, mely a német helységnevek kiküszöbölését társadalmi uton ajánlja — a törvényt azonban ha egyszer végrehajtásra kerül, végre fogják hajtani. A nemzetiségi politikáról szólva azt mondja, hogy a kormány nem tartja tiszteletben a törvényeket.

Szünet után.

Wargics Imre: A nemzetiségi kérdéssel foglalkozik. Sajnosan látja, hogy a magyar állameszme elleni törekvések jelenségei nem elvétve fordulnak elő. Erélyes politika kell az ilyen nemzet és hazaellenes törekvések elnyomására. A poroszok a lengyeleknek csak az esetben adták meg a jogokat, ha jó poroszoknak vallották magukat. Ilyen nemzetiségi törvényre volna nekünk is szükségünk. A nemzetiségi szempontból okvetlenül szükséges a közigazgatás államositása.

Tisza István létrája.

Budapestről kapjuk a következő politikai hirt: A politikában most látszólag nagy szélcsönd uralkodik. A képviselőházban folyik a költségvetési vita, a nélkül, hogy nagy hullámokat vetne valamely beszéd. Elmondják innen is, tul is a képviselők a maguk beszédjét. Kormány párton, ellenzéken egyaránt vigan folytatják a vitát.

Mialatt azonban a pártok között a treuga Dei uralkodik, az alatt a szabadelvü pártban vigan folytatódik a tülekedés és veszekedés. A frakcziók a pártban éber szemmel kisérik egymást, nehogy valamelyik egyszerre, meglepetésszerüen megközelitse a hatalom féltett és exponált pontjait. Széll Kálmán még mindig nem tudja betölteni sem a belügyminiszteri, sem a király személye körüli tárczát. A kabinet rekonstrukczióját sem tudja végrehajtani, attól

---

— De különös. Mondtam, hogy nem, egyszer láttam életemben s menjek hozzá.

— Hátha többször látná, megszeretné s aztán . . .

— Ej hagyjon békén, én nem szeretném meg, mert már . . .

— Mit mert már?

— Semmi. Vigyázzon mert kocsi jön.

— Hadd jöjjön, de mondja mit akart mondani?

— Semmit? Vagy tudom is én!

— Kitaláljam?

— Próbálja meg.

— Maga szerelmes már — azért nem akar ahhoz menni.

A leány nem felelt, de arczának szine, szemeinek fellobbanó tüze elárul mindent. Gyönyörü árnyas helyre értek, a két szemben levő fasor hatalmas lombja egész lugast képezett a sürü lomb-átoron csak itt-ott lopta át magát egy napsugár. Az ifju a leány elé lépett, ki önkénytelenül megállt. Egy alacsony ágon madár pár ült, szerelemről csevegtek, édes csókokat váltottak, gyöngéden simultak egymáshoz. Az ifju és leány szivébe is belopta magát egy édes érzelem, egymás szemeibe néztek s csakhamar követték a madárkák példáját.

Dorogi Kálmánnál nem volt boldogabb ember a világon, hogy is ne, mikor Erzsike szereti őt, nagy, szenvedélyes szerelemmel, mikor nem akar másé lenni csak az övé. Boldog ábrándja valóra válik hát, mert a szépséges szép leány annyi jó barát gyermekkori játszótárs közül — kiknek mindenike a kis fitos kegyeiért versengett — őt választotta. Tudta, hogy nagy akadályokat kellend legyőznie, mig a szülők belegyezését megnyeri, mert a Dorogi és Südi családok látszólag jó viszonyban éltek, de nem tápláltak egymás iránt olyan érzelmeket, melyeket még rokoni kötelékkel közelebb kivántak volna hozni

De boldog volt Erzsike is, hogy végre vallomásra birta Kálmánt, hogy azon érzelem felől melynek létezéséről sejtett, végre megbizonyosodott. Most már megmondhatja az apjának, hogy miért nem akar ahhoz a szatmári nábobhoz menni. Hogy fájdalmat fog okozni e kijelentése, azt tudta, de végre, csupa kiméletből nem teheti magát szerencsétlenné, azt nem kivánhatják. Ilyen önzetlen nem tudott, nem akart lenni. Szeretett volna már tulesni a vallomáson s alig várta a másnapot, melynek délelőttjét tüzte ki apja végső határozatra. Ő ugyan akkor mindjárt határozott, de az öreg ur minden tettének kivitele előtt sokáig gondolkozik, rendesen alszik rá egyet s ezt háznépétől is megkivánja. Csak már az alvásnál tartana — gondolta — mert ez bizony ma éjjel bajosan fog bekövetkezni, hogy is ne, ennyi izgalom után. Pedig hát nem ugy volt, mert mikor másnap nyolcz órakor benyitott hozzá anyja, megszidva őt lustaságáért, oly nehezen, annyira nem szivesen hagyta el ágyát, hisz oly szépet, oly édeset álmodott, annak a tegnap délutáni jelenetnek a folytatását.

A délelőtt nagyon nehezen telt, legalább Erzsikének, alig győzte várni, hogy apja magához hivja, arra pedig, amint látszott, hamarosan nem is volt kilátás, mert ma valósággal elözönlötték az öreg urat a különböző ügyesbajos emberek, akik tanácsért, jó szóért és ki tudja mi mindenért jöttek hozzá. Csaknem dél felé járt az idő, mikor ő rá következett a sor. Szive hevesen dobogott, életének forduló pontja előtt állt. Alig váltottak néhány szót, mikor az ajtón ismét kopogás hallatszott.

— Mi lesz ma? nem tudom — mondta haragosan az öreg ur.

— Hagyd apám, majd elmegy, ha látja, hogy nem nyitunk ajtót.

A kopogás ismétlődött.

— Szabad, — hangzott erősen, de nem épen barátságosan az apa ajkairól.

Az ajtó kinyilt s abban ünnepiesen öltözve, Dorogi Kálmán jelent meg. A leányt annyira meglepte ez a váratlan megjelenés, hogy nem tudta az ifju köszönését sem viszonozni. Az öreg ur meg legyőzve kellemetlen meglepetését, erőltetett nyájassággal kérdé:

— Miben lehetek szolgálatára öcsém?

— Igen fontos, igen komoly ügyben jövök bátyám . . .

— Erzsikém hagyj magunkra.

— Nem, nem bátyám, ne küldje őt ki.

tartván, hogy az agyarkodás lehetetlenné válik és felbomlik a párt »egysége.«

A sok apró jelenség közt azonban egy megragadta különösen a figyelmünket. *Pulszky* Ágost, akit egy-két rosszakaratu száj, a politika Svengálijának keresztelt el, állandóan *Szilágyi* Dezső sarkában van. Folyton keresi a társaságát; egyre magyarázgatni akar neki, szavait mindig hozzá intézi; szóval szakadatlanul mellette van. Mi lehet ennek az oka?

Tudvalévő, hogy a nagy Szilágyi Dezső nem igen törődött eddig a kis Pulszkyval. Annál feltünőbb a dolog és sok fejtörést okozott már azoknak, akik kicsiny jelenségekből nagy következtetéseket akarnak vonni.

Pedig a dolog nyitja nagyon egyszerü. A Tisza-csoport delegátus gyanánt küldte ki Pulszky Agostot Szilágyi Dezső mellé, látszólag azzal, mintha ez a csoport minden áron Szilágyit akarná miniszterré megtenni. Amde Tiszáék számitanak arra, hogy Szilágyi Dezső a korona előtt kellemetlen és kinevezése legyőzhetetlen akadályokba ütközik majd Bécsben.

Ekkor azonban felhasználhatják Szilágyi Dezsőt arra, hogy Tisza Istvánt bejuttassa Lukács miniszter helyébe pénzügyminiszternek. Más szóval Tisza Istvánnak létrát akarnak állitani Szilágyi Dezső személyében. Odaállitanák Szilágyit a kormány kapujához, hogy a kellő pillanatban helyébe Tisza István lépjen. Olyanforma szerepet szántak Szilágyinak, mint — egy nem épen uj hasonlatot használva — a görögök szántak a trójai fa-lónak, a melynek hasában voltak elrejtve a tulajdonképeni harczosok.

Nem csekély jelentőségü taktika ez, akárhogy forgassuk. Ilyen trójai fa-lovat keresve sem találhattak volna. Csak az a bökkenő, hogy könnyen csalatkozhatik Pulszky Agost is, a Tisza-csoport is.

Szilágyi, akinek nagyszabásu egyénisége az ilyen szerepet el nem türi, valószinüleg már átlátott a szitán. Bizonyára sajátságos mosollyal néz le a mellette baktató s folyton körülötte szorgoskodó Pulszky Agostra és majd akkor látják be mindkét részről, a mikor már későn lesz, hogy Szilágyi nem téteti meg magát sem létrának, sem trójai falónak.

Délafrikai háboru.

—

Pretória, február 19. A Reuter-ügynökség levelezője jelenti Colesbergből: Csütörtökön a burokat kisértem, a kik megtámadták a rensburgi pályaudvart. Peller őrnagy megérkezésekor a Wilkshire-ezrednek két századára bukkant, a melyek visszavonultak szomszéd kopjékra. A burok a kik időközben segitséget kaptak Schoemann tábornoktól, üldözőbe vették a két századot és sikerült is az egész legénységet három katona kivételével, a kik megmenekedtek, foglyul ejteni. A hallottak és sebesültek száma még ismeretlen, de a 200 főnyi csapatból foglyul esett 142 ember, köztük 44 sebesült. A burok mindent elkövettek, hogy a foglyok szenvedéseit enyhitsék. Lóra ültették a sebesültek egy részét, másik részét pedig pokróczokon vitték Rensburgba. Időközben az angol utóvéd Rietfontein mellett lövöldözni kezdett és kényszeritette a burokat, hogy a sebesülteket cserben hagyják és védekezzenek. Egy ágyu kényszeritette a burokat, hogy visszavonuljanak a hegyek közzé. A buroknak két halotjuk és négy sebesültjök volt. Most a burok Rietfontein mellett az összes hadállásokat megszállva tartják. Az angolok haderejük legnagyobb részét, nyilvánvalóan Naauwport felé tolják előre, de hogy milyen rendeltetéssel, azt a burok aligha tudják.

London, febr. 20. Az alsóház tegnap a hadi czélokra való póthitelt tárgyalta. Több óráig tartó vita után, a melyet az ir naczionálisták inditottak meg, a legénységről szóló tételt 164 szavazattal 32 ellenében megszavazták. Ujabb vita után, a melyben az ir naczionalisták ismét erélyesen tiltakoztak a délafrikai háboru ellen, az egész 13 millió fontnyi hitelt 207 szavazattal 31 ellenében elfogadták.

London, febr. 20. Cronje tábornok hollétéről még mindig nincs pozitiv hir. Péntek óta nem adtak ki ujabb hivatalos jelentéseket. Vasárnapi magántáviratok jelentik, hogy Cronfeld felé vonultak és hogy French tábornok már rátalált volna. Más forrás szerint Kitschener lord és Kelly-Kenny tábornok üldözik Cronjét, aki Bloemfonstein felé keleti irányban vonul. Macdonald az ő skótjaival Klipkral-drift felé nyomul előre.

A jászói koadjutor választás.

— Dr. *Takács* Menyhért megválasztása. —

Jászó, febr. 20.

Rövid pár hó alatt már másodizben gyültek egybe a jászói prem. kanonok rend tagjai, hogy az aggsági gyöngeségben szenvedő *Benedek* Ferencz prelátus mellé koadjaturt válaszszanak. Az első választás alkalmával, mely a mult év novemberében ment végbe, a kanonok rend bizalma *Nátafalussy* Kornél nagyváradi tank. kir. főigazgatót tüntette ki az első helyen való kandidálással s a második helyen dr. *Takács* Menyhért kassai főgymn. igazgatót jelölte. Nátafalussy Kornél utóbb megrendült egészségi állapotát hozván fel okul, lemondott a jelölésről s igy állott elő a szüksége az ujabb választásnak.

A rend tagjai ma gyültek egybe a regényes fekvésü jászói várba, a hol a rend prelátusa székel, hogy ezt a választást megejtsék. Oly egyén után kellett néznie a tagoknak, a ki erejének teljében meg tud felelni annak a nehéz, sok gondot, sok tapasztalatot igénylő feladatnak, a rend vezetésének. Hogy kit talál a rend e nehéz feladatra képesnek azt előre alig lehetett tudni. — A sajtóban felmerültek ugyan egyes nevek, de a mi a legtöbb kombináczióval történni szokott, ez is olyan sorsra jutott.

A rend bizalma *Takács* Menyhért dr. kassai főgymnáziumi igazgatót méltatta az első helyre.

A nagyváradi rendház tagjai szombaton utaztak el a választásra s itthon egyedül *Kékuss* Vidor maradt.

A választás ünnepélyes szent misével vette kezdetét, melyen a rend összes tagjai megjelentek.

A szent misén *Argalácz* Márk celebrált nagy segédlettel. Mise után a rend tagjai a vár gyönyörü disztermébe vonultak, melynek falait a rend prelátusainak képei diszitik.

Erzsike az, kiért itt vagyok, ő ugyis ismeri idejövetelem czélját. . . .

— Kiváncsi vagyok, de egyszersmint csodálkozom is, mert leányom nem értesitett engem semmiről, sőt a midőn néhány pillanat előtt kopogásodat hallottuk, ő mondta, hogy ne nyissak ajtót, hanem végezzük azt, a miért őt ide hivtam.

— Bocsásson meg bátyám, ha izgatottságomban nem tudom magam oly helyesen kifejezni, a mint szeretném. Erzsike nem tudta, hogy én most idejövök, de a tegnapiakból következtetni fogja annak okát.

— Hát mi történt tegnap veletek?

Az ifju ajkait csak nehezen tudta egy szó is elhagyni, az előtte álló leány kétségbeesett tekintete ugy megzavarta. Egyik bakot a másik után lőtte. Az öreg ur hangjára tért kissé magához, ki ismételte előbbi kérdését. Összeszedte magát.

— Nem csinálok hosszu bevezetést bátyám, én szeretem Erzsikét, ő nem idegenkedik tőlem, azért kérem tegye félre azt a családom iránti ellenségeskedést, felejtse el azt a sok kellemetlenséget, amit egymásnak szereztek, kössünk békét, adja ránk az áldását.

— Igen apám tedd meg, tégy bennünket boldoggá — szólt a leány összetett kezekkel, könyörgő tekintetett vetve atyja felé.

Dömsödi nem szólt, csak nézte azt a két könyörgő gyermeket. Szivében olyan sajátságos olyan ellentétes érzelmek keletkeztek. Alapjában véve nem volt rossz ember, de szerette magát rosszabbnak feltüntetni, mint a milyen. Most haragudott ugyan, hogy ezek a gyerekek ilyen keresztvonást huztak az ő számitásain. Oda vo t most már az a szép terv, a min olyan előszeretettel dolgozott már hetek óta. Mit feleljen ennek az ifjunak, mi kifogása lehet ellene, azzal a szatmárival mérkőzhetik, ugy külső, mint szellemi tekintetben, a vagyon, az meg bizony veszendő portéka és mit ér, ha a leány csak ezt szereti, az ő természetével bir, az keresztül viszi amit akar. Egyikőjüknek engedni kell s hogy az nem ő lesz, azt tudta. A leánynak van erős támasza.

— Apám — szólalt meg Erzsike könyörögve, mert leolvasta annak arczáról a bensejében végbemenő küzdelmet.

— Az ajánlat olyan megtisztelő — mondta Dömsödi rövid idő mulva — de igen hirtelen jött, ez sokkal komolyabb és sokkal fontosabb dolog, semhogy ily gyorsan eldönthessem. Adjatok egy heti gondolkozási időt. Ezalatt utánna járok a dolognak s meglátom mit tehetek értetek.

— Hát nem ismer engem bátyám gyermekkorom óta, hát idegen vagyok én, hogy tudakozódnia kell. Hisz . . .

— Nem öcsém, tisztában szeretnék jönni atyád eziránti nézetével, mert a mi viszonyunk eddig nem volt oly barátságos, hogy azt még rokoni kötelékkel akartuk volna szorosabbra füzni.

Az ifju arczán megdöbbenés látszott e szavakra és csak kis szünet után jegyezte meg.

— Jól van bátyám kivárjuk a terminust törelemmel, de azt tudja meg, hogy Erzsike senki másé nem lesz vagy . . .

— Elég, nem szeretem a sentimentálismust, egy hét mulva ez órában találkozunk, akkor eldől sorsotok.

— Isten vele bátyám, remélem mához egy hétre mint fiát . . .

— Nem tudok előre semmit — szakitá félbe Dömsödi — majd elválik. Hanem igaz, egyet kikötök magamnak, a meghatározott ideig nem szabad találkoznotok.

— Bátyám — szólt az ifju kérő hangon.

— E feltételtől nem állok el. Meg kell igérnetek.

Nehéz szivvel tettek fogadást az ifjak, de hát kellett.

Hogy mi minden történt e hét alatt, mennyi küzdelmébe került a szülőknek, mig legyőzték egymás iránti előitéletöket, ellenszenvöket, mi mindent tett Kálmán, hogy szülei beleegyezését kierőszakolja, arról Erzsike vajmi keveset tudott meg. Rettenetes napokat élt ő is. Olvasott a szülői arczából s kétsége nagyobb volt a reménynél. A napok éveknek tüntek fel előtte. Csak legalább Kálmánnal találkozhatott volna, de fogadását meg akarta tartani, csak legalább beszélhetett volna valakivel a dologról, de anyja ezt is megtiltotta neki. Ő meg babonás levén, mint a szerelmesek általában, nem

A gyülést *Ivánkovics* János rozsnyói püspök, a választásra kiküldött kir. biztos nyitotta meg. A püspök bemutatta kir. megbizó levelét s előterjeszti, hogy Nátafalussy Kornél a rend nagy tagja lemondott s ekép szükségessé vált, hogy a rend tagjait ismét összehivják. Felhivja az egybegyülteket a választásra.

A rend tagjai erre egyenként adták át szavazó lapjukat a kir. biztosnak. A szavazás eredménye a következő: *első* helyen *Takács* Menyhért dr. kassai főgymnasiumi igazgató, *második* helyen dr. *Károly* Irén nagyváradi főgymn. tanár, *harmadik* helyen *Fábry* Emil budapesti házfőnök jelöltetett.

Nagyváradra a választás eredményének hire először a »*Tiszántúl*« szerkesztőségéhez érkezett, hol sokan kérdezősködtek a választás eredményéről.

A választás eredménye igen örvendetes, mert *Takács* Menyhért dr. főgymnásiumi igazgatóban olyan koadjutort kapott a rend, a ki képes is annak a nagy feladatnak megfelelni, a melyet a rend vezetése megkiván. Megválasztása folytán a kassai rendház tagjai és a kassai főgymnasium sokat veszit Mint tudományos szakember kiváló hive az egyetemi oktatás deczentralizációjának, melynek legutóbb is kifejezést adott a kassai tanári körben tartott felolvasásában. Remélhető, hogy a királyi kegy is őt tünteti ki.

A megválasztott életrajzi adatai a következők:

Dr. *Takács* Menyhért Ferencz bölcselet-tudor, főgimnáziumi igazgató-házfőnök Kassán, a kassai kath. legényegylet választmányának, a magyar paedagógiai, a budapesti philológiai társaság s az országos középiskolai tanár-egylet tagja, latin nyelv- és énektanár, a philológiai muzeum őre, az ifjusági dal- és zeneegylet felügyelője, sz. 1861. szept. 3. S.-A.-Ujhelyen (Zemplénvármegye). A rendbe 1879. okt. 5-én öltözött be s a fogadalmat öt évre rá 1884. jul. 6-án tette le. Áldozó pappá 1884. jul. 6-án szenteltetett s 1885-ben lett a konvent tagja Jászóvárott. Tanári pályáját a rozsnyói prem. rendi főgimnáziumban kezdte meg 1883-ban, de már 1886-ban Jászóvárott tanitott a paedagógiában. Itt tünt ki nagy jártassága a fineveléstan terén, valamint széleskörü tudománya, a mi biztositotta számára a gyors haladást. Egy év mulva a kassai prem. főgimnázium tanára s később igazgatója. Müködésének bázisa meg lévén adva, a kassai főgimnáziumot szellemi s anyagi tekintetben az ország egyik legelső középiskolájává tette. E mellett még a kassai társadalmi életben is sürün megfordult s annak egyik igen kedvelt alakja s részt vett a város minden társadalmi mozgalmában.

*

A második helyen dr. *Károly* Irén nagyváradi főgymnásiumi tanárt jelölte a rend bizalma. Dr. Károly Irén már egy izben részesült ily szép kitüntetésben a rend tagjai részéről, a midőn ugyanis Benedek Ferenczet jelölték az első helyen prelátusnak, ő ekkor harmadik helyen jelöltetett. Mint a természettudomány müvelője, ismert nevet vivott már ki magának e téren, rendtársai közt pedig, mint a választás eredménye is mutatja nagy népszerüséget és tiszteletet, melylyel nemcsak rendtársai, hanem egész társadalmunk adózik a kiváló tanárnak, kinek szép. megérdemlett megtiszteltetéséhez őszinte szivből gratulálunk.

UJDONSAGOK.

—

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Február 22. Büntügyi esküdtszéki tárgyalás.
Febr. 24. Az országos honvéd segélyző-egylet közgyülése.
Márczius 8. Bihoreána közgyülése.
Márczius 11. A Szigligeti-Társaság közgyülése.

—

* **Ülés a városházán.** Nagyvárad város nyugdijbizottsága február hó 21-én délután 3 órakor ülést tart a városházán.

* **Az iparos ifjak müvelése.** Vasárnap zajlott le kitünő sikerrel a nagyváradi kath. legény-egylet tánczestélye. Az ifju egyesület alig egy éve áll fenn, s már is szép eredményekre mutathat, a melyek első sorban az odaadó, agilis vezetésnek a természetes következményei. Különös sulyt helyez a tagok szellemi képességének a fejlesztésére. Saját helyiségében szakelőadásokat tartanak. Az iparos segédek továbbképző tanfolyamának kiváló fontosságát és hasznát is felismerte a legény-egylet vezetősége, amidőn tagjait buzditotta a tanfolyam igénybe vételére. Ennek a buzgalomnak köszönhető, hogy a tanfolyamra száznál több iparos segéd jelentkezett. *Szüts* Izsó iparis kolai igazgató jelentésében elismerőleg nyilatkezik a kath. legény-egylet vezetőségéről s különösen *Pálffy* Béla egyleti igazgatóról, a ki a tanfolyamra való beiratkozásra serkentette a tagokat.

* **Ügyészi megbizott.** A m. kir. igazságügyminiszter a vaskóhi kir. járásbirósághoz ügyészi megbizottul *Bakacs* Béla vaskóhi szolgabirót nevezte ki.

* »**Vino fino italino.**« Az elmult héten megemlékeztünk arról, hogy a hatóság szigoru vizsgálatot inditott a nagyváradi olasz bormérések ellen, mert az a gyanu merült fel, hogy az olaszok itt is mint Szegeden, hamisitják a bort. Mint halljuk a gyanura volt elég ok s nem csak borhamisitásért, hanem fogyasztásiadó csonkitásért is elő veszik az olasz bormérések tulajdonosait. — Az olaszok ugy látszik, más városban is hasonló manipulácziót követnek. A kolozsvári »Ellenzék« a következőket irja:

»Kolozsvárt is megirigyelte egy talián kereskedő szegedi kollegáinak hasznos dicsőségét. Hozott kétféle talián bort. Fehéret és pirosat. E két fajta nektárt okosan és ravaszul vegyitette, adván hozzá állitólag egy kis aqua szászfenesiánot és igy 6—8 féle »vino fino italianot« tudott eladni különböző árért, különböző rangu vendégeknek. Felszólitották a kereskedőt, hogy az értékesitett aquaért fizesse meg az akczist. A bormérő rázta a fejét. A vizet még talián országban is adó és portómentesen töltik a borba. Nem fizet. Nem-e? Nos, mi történik? Történik, nem történik valami, ma még nem lehet tudni. De egy csillagos éjszakán beborult a talián bor ege. Kapitányság és borellenőrzőség merészen és sötéten megjelent a kivilágitott csarnokban. Pecsét alá vett több edény bort. Ezek most vándorolnak a vegyészek lombikjaiba, hogy megállapitsák van-e, nincs-e viz a borban? Elégedetlenség van különben a miatt, hogy a borvizsálatoknál, a minta vételeknél Kolozsvárt dobbal fogják a verebet, a borellenőrzők nincsennek akczióban, a közönség jóhiszemüleg issza a mérgezett italt.«

* **Ipariskolánk ügyei.** Nagyvárad-város ipariskolai bizottsága tegnap délután 3 órakor ülést tartott a városházán. Ragány János elnöklete alatt jelenvoltak: Szüts Izsó igazgató, Andriska Károly, Tarsoly Ferencz, Sztarill Ferencz, Sztarill János jegyző. Szüts Izsó jelentése szerint a téli tanfolyamot novemberben megnyitották. Ez alkalommal örvendetesen nagy számmal, több mint százan jelentkeztek, különösen iparos segédek. Ezen örvendetes tényhez nagyban járul hozzá a katholikus legény-egylet tevékenysége. Helyeslő tudomásul vették. — — Igazgató javaslatára még egy osztály felállitását mondták ki, természetesen, ha a költségvetés ezt engedi. — A kereskedelmi és iparkamara a segédek tanfolyama részére 400 koronát, Biharmegye ugyan e czélra 100 koronát szavazott meg. Tudomásul vették. — Az ipariskolák látogatása kielégitő; egyetlen iparost sem kellett megbüntetni tanulóik mulasztásáért. Örvendetes tudomásul vették. — A vizsgálatok kitüzését a tantestületre bizták, a jövő tanévi órarend elkészitésével egyetemben. — Az ipariskola látogató bizottságba az ipartestület részéről Bertsey György elnöklete alatt Voszka Ferencz, Kiss Károly, Péchy Antal, Lévay Márton, Havass Zsigmond tagokul, — jegyzőül pedig Jankovich János választatott meg. — *Ragány* János elnök inditványozza, hogy tekintettel a létesitendő villamos vasut és erőátvitelre az ipariskolákban oktatás tárgyát képezze a villamos erőnek ipari czélokra való használata. — Kérjék fel a várost, hogy a villamos szerződésbe köttessék ki, hogy az ipariskolába villamos erőt szállitsanak, illetve az vezettessék oda. Köszönettel vették.

---

merte megszegni a tilalmat, nehogy esetleg — a mire nem akart gondolni — szemrehányást kelljen tennie magának.

Végre beköszöntött a nagy nap. Kálmán oly rossz szinben volt, mintha valamely nagy betegséget állott volna ki. Ezuttal nem egyedül, hanem apja kiséretében jelent meg a kijelölt órában.

Erzsike aggódva kérdezősködött ennek okáról.

— Nem lesz már semmi bajom — felelt az ifju átölelve a leányt — a jövő boldogsága, mely a te birásod által jut osztályrészemmé, elfeledtet mindent, ilyen jutalomért szenvedek még százszor annyit szivesen.

A szülőket meghatották e szavak. Mit tehettek jó arczot kellett mutatniok a rossz játékhoz. De nem is bánták meg, mert gyermekeik verőfényes boldogságában ők is örömet találtak.

— — — — — — — — — — — — — —

Künn zimankós téli idő van. Ki-ki fedél alá igyekszik. Az est sötét leple beboritja a tájat. A Dorogiék csinos barátságos berendezésü ebédlőjében nem érzik a csipős északi szél dermesztő hidegségét. A tágas szobában kellemes meleget áraszt a kályha pattogó tüze, fénye meg a mindinkább növekvő félhomályival küzd. A pamlagon id. és ifj. Doroginé ülnek s beszélgetnek.

— Nem is képzeltem anyám — mond Erzsike anyósának, — hogy Önök olyan vallásosak. És különösen Kálmán. Ki hinné azt ma napság?

— Az igazi érzést nem kell piaczra vinnünk leányom. Isten látja azt és ez elég. Aztán nekünk van miért imádkoznunk.

— Miért épen Önöknek? Másnak nem volna?

— Nekünk különösen. Azt a halottat ki kell engesztelnünk.

— Nem értem anyám miről beszél?

— Meg fogod érteni azonnal. Anyám halálos ágyán meghagyta, hogy Kálmán egyik unoka nővérét vegye feleségül. A haldokló utolsó kivánsága szent és mi azt nem tartottuk meg.

— Miattam, — hangzott szomoruan az ifju asszony szava.

— Nem bántuk meg, boldogságtok drága nekünk s minden tőlünk tehetőt elkövettünk, hogy a jó Isten kegyét annak további megőrzésére, tartósságára kinyerjük. Igy talán anyám ott az égben is kiengesztelődik.

Erzsike most már tudta, mivel kellett megküzdenie Kálmánnak, hogy frigyéhez szülei áldását kierőszakolja!

A Dorogi házból ezután egy fohászszal több szállt föl az égbe s az meg is hallgattatott.

———

* **A petróleum-kartell.** A *debreezeni* füszerkereskedők a következő táviratot intézték *Tóth* János orsz. képviselőhöz: Fogadja Nagyságod a petróleum-kartell ügyében kormányunkhoz intézett interpellációjáért köszönetünk nyilvánitását. Kérjük ez ügyben Nagyságodnak szives kitartását, mert a már gomba módra szaporodó kartellek és ezek között különösen a jelen inmoralis szervezetben fennálló petroleum-kartell, mig a közvetitő kereskedelemre megbénitólag hat, addig a legérzékenyebben sujtja a fogyasztó közönség érdekeit. Hegedüs miniszter ur ő Nagyméltósága ismert erélye és szakavatottsága azon reményt kelti fel bennünk, hogy részéről a Nagyságod interpellációjának indokolása is megérdemelt méltánylásban fog részesittetni s nem fogja magát a kartell képviselői által könnyen befolyásoltatni. Fogadja Nagyságod ismételten szivélyes üdvözletünket a debreczeni füszerkereskedők nevében. Aláirások.

* **Helyreigazitás.** Lapunk tegnapi számában az Udvariban tartott gazdasági szakelőadásokról szóló közleményünkben egyik előadó *Szemes* Árpád helyett Steiner Árpádnak lett hibásan irva, mit ezennel helyreigazitunk.

* **Névváltoztatás.** Rosenberg Albert és Kálmán nagyváradi lakosok vezetéknevüket »Molnár«-ra változtatták.

* **Családi tragédia.** Megrenditő eset történt a napokban Udvardon. Ezelőtt egy évvel nagy lakodalmat tartott Udvardon a Kéri és Várhelyi család. Ekkor adta férjhez Kéri Imre egyetlen gyermekét Várhelyi Tamáshoz s a két jómódu család nagy vigassággal ülte meg az ifju pár egybekelését. A fiatal pár boldogan élt együtt s boldogságuk még fokozódott, a mikor a menyecske áldott lett. A menyecske már jó előre haladott állapotban volt, midőn a mult héten valami dolga akadt a padláson. Mikor a padlásról leakart jönni, a létra felső fokán megcsuszott és leesett. Az ijedtség és az esés következtében az asszony rosszul lett s a helyett, hogy az orvoshoz fordultak volna, a szomszéd asszonyok javaslatára, szülésznőt hivattak. Két napi nagy kinlódás után a szülésznő kijelentette, hogy orvost kell hivatni. Erre aztán elhivták az orvost, a kinek segitségével megszületett a család reménye, de pár óra mulva meghalt. Az anya pedig aznap követte gyermekét a halálba. A fiatal férjnek iszonyu volt a fájdalma, a mikor nejét és gyermekét együtt látta a koporsóban. Hiába vigasztalták, fájdalmában még sirni sem tudott. A temetés után a rokonok összejöttek a szokásos halotti torra. Mialatt a rokonság a szobában beszélgetett, az elkeseredett férj kiment az istállóba és felakasztotta magát. A rokonságnak feltünt a férj hosszas távolmaradása, keresték és meg is találták az istállóban, de már nem tudták életre hozni.

Az első esküdtszéki tárgyalás.

— Saját iudósitónktól. —

Nagyvárad, febr. 20.

A nagyváradi kir. törvényszéknek jelentőségteljes napja volt ma. Ekkor ült egybe először ugyanis az esküdtbiróság, hogy a polgár itélkezzék megtévedt polgártása felett.

A mi a jogász világnak több mint félszázados leghőbb kivánsága volt, az teljesedett be akkor, amikor a polgárok előtt megnyilt az igazságszolgáltatás ajtaja, amikor a vádlott cselekményét nem a tanult s törvénytudó birák, de a polgárok birálják el, nem rideg paragrafusok, de saját lelkiösmeretök s meggyőződésük szerint.

A legszebb jog, a polgártársuk feletti itélkezési jogot nyerték meg az uj törvény szerint az esküdtek. Erre a törvényre szükség volt s hisszük, hogy annak üdvös eredményei lesznek.

A tárgyalás iránt szokatlan nagy volt az érdeklődés. A terem s a karzat zsufolásig megtelt, minden jegy elfogyott.

A tárgyaláson *Millye* Gyula elnök kir. tábla biró elnökölt, szavazó birák *Fassie* Pál és *Kurovszky* Ferencz törvényszéki birák voltak. Jegyző *Gyenge* Béla.

A tárgyalás megnyitása előtt *Millye* Gyula elnök üdvözölte az esküdteket.

Az elnök beszéde.

A mai nap ifj, Ury Zsigmond ügyében halált okozó testi sértés büntette miatt lett e tárgyalás kitüzve. A mennyiben ma van az első tárgyalás az életbe lépett uj bünvádi eljárás szerint, elnöki tisztemből kifolyólag kötelességemnek tartom az esküdtszéki intézményről, főkép az esküdt urakhoz pár szót intézni.

Az esküdt intézmény a szabad és müvelt nemzetek elsejénél: az angolnál több mint egy évszázad óta be van hozva. Az angolok után a francziák, németek, bajorok, szászok, osztrákok léptették életbe és most már 1900. január elsejével a magyar állam is életbe léptette

A magyar jogász élet kitünőségei már 1843-ban akcióba léptek az esküdszéki intézmény létesitése érdekében, de több akadály merült fel, a melyek lehetetlenné tették azt. 1867-ben is csak miniszteri rendelettel hozatott be az esküdtszéki eljárás részleges, a sajtó utján elkövetett vétségek elbirálására.

Ezzel azonban jogi életünk kitünőségei nem érték be, mert az esküdt intézményben oly alkat-elemeket láttak, a melytől azt várták, hogy az igazságszolgáltatást az eszményiség tökélyére fogják emelni. Ennélfogva vasakarattal, fáradhatatlan kitartással müködtek tovább és fáradozásukat siker koronázta, amennyiben az esküdtszéki eljárást tényleg kiterjesztették a nagyobb, ugynevezett főbenjáró büntettekre.

Ez intézmény lényege abban áll, hogy mig egyrészről az állam közszabadságát s a jogrendet megzavarni nem engedi, addig másrészről az egyén szabadságát s az emberi jogokat tiszteletben tartani kivánja. Ezért csak azok itélhetők el, kiket az állampolgárok összessége, a közvélemény és ennek képviselői, az esküdtek elitélhetőnek tartanak.

Itt feltünő, hogy a jogszolgáltatás terén járatlan, törvényekben ismeretlen állampolgárokra bizatik az, hogy a bünöst kimondják, azonban az intézmény gondoskodik arról, hogy az esküdteknek legyenek szakértő munkásai, kik a szóbeliség által, a bizonyitékok igénybevételével mintegy élőképpé alkossák a bünös cselekményét és mintegy feltüntessék az esküdteknek lelki szemei előtt a jót és rosszat, az ártatlanságot és bünt annak részéről, a ki a jogrend megzavarásának vádjával terhelve áll előttük. Igy azzal az isteni erővel, mely minden ember tulajdona, képesek az esküdtek az elébök állitott állampolgár bünössége vagy ártatlansága felett itélni.

Ebből látjuk, hogy az esküdtszék magasztos cselekmény, a melytől az egész nemzet, hazánk jóléte függ s mely az államban a személy és vagyonbiztoság legfőbb biztositéka.

Kérem azért a mindenható Istent, adjon erőt főkép az esküdt uraknak, hogy hivatásuk magasztosságától áthatva, a jog, törvény és igazság fáklyájánál egyedül lelkiismeretük szavára hallgatva, akkép müködhessenek, hogy az ***igazság eszményisége az esküdtszéki intézményben életet nyerhessen*** és hazánk a jogállamok sorában első helyre emelkedhessen.

Isten áldja meg munkásságukat.

Lelkes éljenzés zugott fel a beszéd után, melynek szünésével

Rádl Ödön elnök bölcsészeti fejtegetéssel kezdi s szól az elnyomott egyénről, az individualismusról, melyet elnyom a mindenható állam. Az anyagi büntetőjogban nyilatkozott meg leginkább ez az elnyomatás. Büntetendő mindaz, a mit az állam, a törvény annak mond. Az egyénnek nincs ebbe bele szólása. Igy jönnek azután létre az ellentétek egyén és államhatalom között. Az állam végre azonban megérezte, hogy az egyén mellőzése nem erkölcsös, nem igazságos és ezért koncessziókat tett az egyénnek, vagyis behozta az esküdtszéki intézményt. Beszédét igy végzi:

Régen vártuk, régen lestük — mi a védelem — a pillanatot, mikor a magyar törvényhozás végre megteszi ezt az egy lépésnyi utat, az esküdtszéki intézményig, századok helybenmaradása, vagy céltalan tévelygései után.

Mi, vagy is az a védelem, mely nem mint a közfelfogás gondolja, a bünösöket, a bünt védelmezi, hanem a gyöngének, az elnyomottnak egyéni jogát a hatalmas állammal és a társadalmi renddel szemben, amikor az hatalmi tultengésében és abstrakt czélszerüségi tekintetekből, még az erkölcsi rossz teljes hiányával levő emberi, egyéni cselekményeket is üldözni, büntetni akarja.

Mi, vagyis az a védelem, mely az erkölcsileg is bünös cselekményeket és a bünöző alanyok ilyeten ténykedését is egyéniti, individualizálja; azok konkrét életviszonyai, bünrehajtó indokai vizsgálatával és feltárásával kimutatni igyekszik a fenforgó bünözési egységek kisebb mértékét, vagy igazságos fokozatát s amely arra tör, hogy még az igazán bünös ember is csak azért büntettessék, a mit valóban elkövetett és ne többért, mint a mennyit elkövetett.

Mi, vagyis az a védelem, mely az absrakcióval szemben az élő élet jogos követelményeinek is irányt kiván szerezni a törvény rideg betüje daczára, a törvény alkalmazásában és végrehajtásában!

És ez a régen várt pillanat elérkezett: — mint egykor Mózesnek a Hóreb hegyéről, a magyar bünügyi védelemnek is megadatott végre, hogy betekinthessen az igéret földére!

Nem tagadom, a pillanat, a helyzet óriási jelentősége elfogultá tesz, mint elfogódnék bármelyike védőtársaimnak, ha e perczben oly szerencsés lehetne, az én helyemen állani.

Egész életünk, küzdelmes és nehéz pályánk, izgató és felelősségteljes hivatásunk forró vágyát, eszményi czélját és eredményét látjuk megvalósulva a mai napon!

Szivem egész melegével, lelkem minden erejével és hivatásom iránti forró szeretettel, tiszteletteljesen üdvözlöm ennél fogva a védelem, védőtársam nevében a Tekintetes Esküdtbiróságot és önöket, mélyen tisztelt esküdt uraim és midőn ezt teszem, megtoldom az üdvözletet egy kérelemmel:

Azzal, hogy valahányszor csak helyet foglalnak e teremben, e padokon, jusson eszükbe az, hogy a vádlott nem mindig bünös és hogy ha a törvény szerint bünös, az élő lelkiismeret előtt nem mindig az!

Jusson eszükbe az élet, annak szenvedései, gyötrelmei, küzdelmei, a mikben, fájdalom, bő részük van önöknek is; jussanak eszükbe az élet ellentétei, igaztalanságai; jusson eszükbe a bünösben az ember, ez a gyönge, törékeny nádszál a végzet viharaiban, ennek a beteg, korhadt, poshadt társadalomnak a legnagyobb betege, a kit, ha bünös is, nemcsak büntetni, hanem vigasztalni, gyógyitani javitani is illik, a mint az Üdvözitő tanitja: non est opus valentibus medicus, sed male haluntibus — orvosra nem az egészségeseknek, hanem a betegeknek van szükségük!

Isten minden áldása kisérje müködésüket!

A vádhatóság képviselője.

Dr. *Korn* Lajos kir. alügyész mondotta a következő beszédet:

»Századunk első napja korszakalkotó a magyar igazságszolgáltatás történetében, mert ekkor lépett életbe az igazi szabadelvü szellemtől áthatott uj bünv. eljárás intézménye.

Ennek a végre testet öltött igének legfontosabb alkotása: az esküdtbiróság, melynek müködését önök fogják, esküdt uraim Nagyváradon megkezdeni. A polgár fog polgár felett itélni, itélni egyéni szabadság, sőt élet felett is. E nagy munka kezdetén, mint az igazságszolgáltatás egyik faktora, üdvözlöm önöket. Üdvözlöm az uj intézményt, hanem mint magyar jogász, mint ügyész, a legtisztább szivből, a legigazabb örömmel. Mindnyájunké, de különösen az önök hivatása a bányászéhoz hasonló, ki a föld mélyéből hozza fel a nemes érczet. Mindnyájunk czélja az igazság és önöknek szabad eltekinteniök a rideg formáktól s önszivük mélyére hatolva lelkiismeretüket megkérdezni.

Egy kérésem van önökhöz. Ne tekintsék a közvádat olyannak, a milyennek általában tekinteni szokták. A bün üldözői nem rokonszenvesek, mert az ember könnyen engesztelődik, azonban önöket ne vezesse rokon, vagy ellenszenv, csak lelkiismeretük szava, mely semmire nem tekint. A bányászok jelszavával buzditom

önöket: »szerencse fel!« Müködésük igazolja azt a mondást, hogy a nép szava Isten szava!. .

*

E bevezető beszédek után, amelyek mindegyikét a hallgatóság megéljenezte, a törvényszék megkezdte az ügy tárgyalását. Az elnök elővezettette a vádlottat ifj. *Uri* Zsigmondot, aki fiatal igen megnyerő arczu legény.

— Hogy hivják? volt az első kérdés, amit az elnök hozzá intézett.

— Uri Zsigmond, felelte a vádlott.

Majd elmondta egész naczionáléját: 25 éves, református, büntetlen előéletü, vagyontalan s nőtlen.

Azután az elnök ismertette a tényállást:

Idősb *Uri* Zsigmond bihar félegyházi lakos igen rossz természetü ember volt. Az öreg valóságos zsarnok volt a háznál, aki mindenkitől feltétlen engedelmességet követelt. Családjával rosszul bánt, fiait elüzte hazulról, feleségét kivel még 1859-ben esküdött meg, folyton verte, sőt több izben meg is késelte.

Az öregnek családja iránti rossz indulata annyira ment, hogy a felesége s legkisebb fia — a vádlott — noha egy házban éltek vele, külön étkeztek s a fiunak kellett megkeresni azt, a mi az ő és anyja eltartására szükséges volt.

Ugy a fiu, mint a feleség sokat türt, de ez nem használt, mert az öreg mindig követelőbb lett.

A mult őszszel a fiu a megtakaritott pénzén egy sertést vett s ennek az udvaron egy külön ólat készitett. Az öreg este, amikor haza jött s meglátta az uj ólat éktelen dühös lett, fejszét ragadott, hogy az ólat lerombolja s a malaczot agyon üsse. S a fiut amikor ezt megakarta akadályozni, baltával megakarta ütni, a ki ez ellen ugy védekezett, hogy apját egy bottal főbe ütötte, aminek következtében az öreg *Uri* Zsigmond rövid idő alatt meghalt.

Az elnök az eset ismertetése után megkezdte az esküdtszék megalakitását. Ugy a kir. ügyész, mint a védő kijelentették, hogy visszavetési jogukkal élni akarnak.

Az esküdtszék tagjai a következők lettek: Balogh Mihály, Takáts László, Poli József, Kiss Gyula, Papp József, dr. Fodor Gyula, Rácz János, Macskási Alajos, Bertsey György, Fodor Lajos, Kutsó Bálint, Csató László.

Papp György és Lukáts Antal póteskü dtek,

Az esküdtek megesketése után kihallgatták a vádlottat.

— Beösmeri-e a cselekményt? kérdezte a vádlottól az elnök.

— Be. Igen én öltem meg.

A vádlott aztán elmondta töredelmesen az esetet, ugy amint elmondta azt a vizsgálat során is.

— Miért ütött az apjára?

— Azért, hogy magamat védelmezzem.

— Hányat ütött?

— Egyet.

— Miért ütött a fejére?

— Szerencsétlenségből ütöttem én oda, nem tudtam hová ütök!

Az özvegyet hallgatta ki a törvényszék a vádlott után.

Az öreg asszony kijelenti, hogy vallani akar.

Elmondja, hogy 1859-ben ment férjhez, de férjével tizenhárom év óta nem él egy kenyéren, mert az ő részére a vádlott keresi a kenyeret. Azt mondja, hogy a férje vele rosszul bánt, ütötte, verte, kinozta hogy ugyanigy bánt gyermekeivel is. A fia — a vádlott — józan életü volt s habár apja rosszul bánt a fiuval, az sohasem bántotta, hanem türt.

Ezt a rossz családi életet, az öreg zsarnoki természetét igazolták a tanuk is, akik leginkább a szomszédok voltak.

A tanuk mind azt igazolták, hogy az elhalt igen rossz természetü ember volt, aki egész családjának életét megkeseritette.

Igy vallott minden tanu.

Az esetnek szemtanuja nem volt, csak a verekedés kezdetét látták a szomszédok.

A bizonyitási eljárás délre véget ért s ez után rövid vita volt az esküdtekhez intézendő kérdések miatt.

Az ügyész is s a védő is más kérdést óhajtott feltenni s a törvényszék a kérdések megállapitását délutánra halasztotta.

A délutáni tárgyalás.

Délután ismét megtelt a tárgyaló terem hallgatósággal.

A törvényszék valamivel három óra után lépett a tárgyaló terembe s az elnök a tárgyalás megnyitása után kihirdette, hogy a törvényszék az esküdtekhez felteendő kérdésekre nézve ugy döntött, hogy sem a védő, sem az ügyész által feltett kérdéseket el nem fogadta, hanem ezt kiegészitve három kérdést tett fel.

A védő a törvényszék ezen végzése ellen semmiségi panaszt jelentett be.

Ezután megkezdődtek a perbeszédek.

A perbeszédek.

Korn Alajos kir. alügyész beszédét azzal kezdi, hogy maga az eszt első pillanatban egyszerünek látszik, pedig az nagyon is bonyodalmas, mert nagyon sok ezen esetnél az érzelmi motivum.

Vázolja a vádlott szerencsétlen családi életét, a megölt ember természetét s ha ezekre a dolgokra gondol, szánalommal telik el lelke a vádlott iránt. Azonban felhivja az esküdtek figyelmét arra a körülményre, hogy a megölt ember családfő volt s a ki megölte tulajdon fia volt, aki midőn felemelte kezét, hogy üssön, megszegte a legelső törvényt, az atyai szeretet törvényét. Azt, hogy ölt még lehetne menteni, de azt, hogy az atyját ölte meg, menteni nem lehet.

Hosszasan fejtegette ezután a tárgyalás adatait s ezek alapján kérte a bünös kimondását.

Az ügyész érvdus beszéde nagy hatást tett, ami után felemelkedett *Rádl* Ödön védő ügyvéd s előterjesztette a vádlott védelmét.

Rádl Ödön beszéde elején foglalkozott azokkal az erkölcsi impressiókkal, amelyek alatt a vádlott a tett elkövetésekor állott. Azután megható szavakkal festette a vádlott családi életét, az apa rossz bánásmódját s a fiu szeretetét anyja iránt, türelmét apja iránt. A beszéd e része igen mély hatást gyakorolt a vádlottra, ki az egész beszéd alatt sirt.

A védő később áttért a cselekményre s azt fejtegette.

Beszédét igy végezte:

— Nem kegyelmet, de igazságot kérek e szerencsétlen ember részére.

Mikor az esküdszék a beszédek után visszavonult, a hallgatóság meg volt győződve, hogy a vádlottat az esküdtszék felmenti.

Rövid ideig, alig egy negyed óráig tartott az, amig az esküdtek tanácskoztak. Az esküdtszék verdiktjét *Fodor* Gyula hirdette ki.

A tárgyaló terembe a legnagyobb csend volt, amikor az esküdszék verdiktjét kihirdették.

Az esküdtszék nyolcznál több szavazattal ***nem bünösnek*** találta a vádlottat, minek következtében a törvényszék a ***vádlottat felmentette s azonnal szabadlábra helyezte.***

Az ügyész semmiségi panaszt jelentett be.

A hallgatóság a törvényszék felmentő itéletét megéljenezte.

MULATSAG.

—

FARSANGI NAPTÁR:

Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok tánczestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 27. Zenekedvelők jelmez-estéje.
Márcz. 4. Az ev. ref. Énnekkar dalestélye.

—

A zenekedvelők tánczestélye A nagyváradi zenekedvelők pompás mulatsággal akarják a farsangot befejezni. Erre már szétküldték a meghivót, a következő szöveggel: A nagyváradi zenekedvelők egyesülete a farsang befejezése alkalmából, 1900. évi ***február hó 27-én*** (kedden), a *Fekete Sas* nagytermében tánczestélyt rendez. *Mezey* Mihály elnök. Belépő-dij személyenként 2 korona. Az egyesület tagjai szabadjegygyel vehetnek részt az estélyen. A rendezőség a tánczkört szünetek betöltéseül humoros előadások tartásáról gondoskodik. Az estély kezdete 8 órakor.

IRODALOM.

—

Francziául 15 óra alatt helyes kiejtéssel tanitó nélkül megtanulni, a legtökéletesebb beszélgetésekkel; czimet viseli egy 64 oldalra terjedő könyvecske, melyet Wittman Gyula nyelvmester és fordító készitett. Párisba és a kiállitásra utazók is megtalálják benne mindazokat a beszélgetéseket, melyek az utazás alkalmával, vasuton, szállodában, kiállitáson, stb. legszükségesebbek. Az ügyesen összeállitott kis könyv olcsósága lehetővé teszi, hogy azt mindenki megszerezze. Ára 40 fillér. Kiadja Boros I. könyvkereskedése, Budapest, Deák-tér 4.

SZINHÁZ.

—

Perényi Margit szerződtetése. A kolozsvári szintársulat Nagyváradon is kedvelt volt énekesnője: *Ferényi* Margit aláirta *Komjáthy* János szinigazgatóval a szerződést, mely szerint egy évig a debreczeni szintársulat tagja lesz.

REGÉNY-CSARNOK.

Házasság procuratio utján.

— Vig beszély. —

Irta: 2

Lauka Gusztáv.

I.

— Otromba! csak a marhák bőgnek. Prosper, az én szeretett gyermekem csak sirhat. — Fájdalom, hivatalba kell mennem, s ennélfogva én nem mulattathatom. A gyermeknek anya kell. Igen igen! meg kell házasodnom.

Posper pityeregve követte gondviselőnőjét

A fiucska tizéves lehetett, erősen szőke göndör fürtökkel birt, vékony lábszárai egy szük mellü, keskeny vállu, és szegletes kis fejü alkotmányt tartottak, ha nevetett, szája csaknem a füléig ért, ha pedig sirt, szemei a gyengeségtől kancsalitottak. Zokogva nyitott a szobába.

Atyja mellére karolta és össze-visza csókolgatta.

— Mi bajod aranyos madaram?!

— Meguntam a csunya Rébéket, unom magamat játszani szeretnék.

Rébék a »csunya« szóra mérges pillantásokat lövelt a fiucska felé.

— Nézd csak papa! milyen vadmacska szemeket vet rám a csunya Rébék.

— Asszonyom! hogy meri szeretett gyermekemet ijesztgetni.

— Én nem ijesztgetem; hanem a nagyságos ur is figyelmeztethetné, hogy a »csunya« helyett kellemesebb szavakkal is illethetne.

— Prosper még gyermek, a gyermekek pedig nem tudnak természeti ösztöneiknek ellent állani. Prosper ne nevezd többé Rébit csunyának.

Prosper orrára helyzé mutatóujját s azzal jelzé a Rébi orának csunyaságát.

Az atya és gyermek hangosan nevettek.

Rébi indulatosan ment ki a szobából.

— Édes papám! mért nem keritsz nekem fiatalabb és szebb játszótársat.

— Minőt aranyos madaram!?

— Amilyen mamuka volt!

Bödry zsebbelje után nyult, hogy a szemeibe gyült könyüket kitörülje.

A gyermek is elkezdett pityeregni.

— Gyermekem! olyan mamát többé nem találunk.

— Bizony mama nagyon szép és nagyon jó lehetett, mert még a rector bácsi is megsiratta.

— Rébék!

Rébék megjelent.

— Vidd Prospert a rectorékhoz, mig hazajövök ott eljátszik majd az iskolás gyermekekkel.

Bödry ezután botot és kalapot vett s a hivatalba indult. Az utczán megelőző nyájas arczokkal és illedelmesen köszönő egyénekkel találkozott.

— Rangom és állásom biztositanak, hogy nőt egészen kedvem szerint válaszhatok.

A hivatal közelében Moser Emma a fiatal özvegy gyógyszerészné jött elébe.

— Hová hová nagyságos asszonyom!?

— Egyik barátnémhoz nagyságos uram!

— Nem unta még meg az özvegységet!

— Hátha én is ugyanazt kérdeném nagyságodtól.

— Azt felelném rá, hogy azon esetben ha gyermekfiacskám nem volna, soha se házasodnám.

— Én meg ha egy gyermekleánykám nem volna soha se mennék férjhez.

— Fiatal is, szép is, de gyermeke van! gondolá az elnök magában.

— Nem is fiatal nem is szép, gyermeke is van — gondolá a gyógyszerészné.

De azért melegen, kézszoritással bucsuztak el egymástól.

Az elnök minden kölcsönös idegenkedés daczára a gyógyszerésznét emléknaplójába vezette.

Nem bizott valami különösen se a maga ügyességében, se a procuratióban.

Néha azonban a sors és a véletlen is kedveznek a jó szándéku embereknek.

Megkopogtatták az elnök ügyszobájának ajtaját. A »szabad« szóra, egyszerüen de csinosan öltözött nő nyitott a szobába.

— Bödry István törvényszéki elnök urat keresem . . .

Az ilyen hangot a költők az ezüstharang hangjához hasonlitják.

Az elnök ur lelkének is jól esett e vocalis melódia.

— Kihez legyen szerencsém!?

— Vámossy Katalin . . .

— E névre emlékszem . . . ha nem csalódom válóper . . .

(Foly. köv.)

Közönség köre.

—

Jegyzéke

a nagyváradi posta és távirda altisztek és szolgák bálja alkalmából (1900. február 4) teljesitett felülfizetéseknek, melyekért a rendező bizottság ez uton is köszönetét nyilvánitja.

Egyesült László és Hunyady gőzmalom, Nogely István, Schlauch Jozefin, Winkler József 10—10 korona; Schöpflin Ágoston, Légszeszgyár 8—8 kor.; Radnay Farkas 6 kor.; Rutter Emil, Pakala Tamás, ifj. Kohn Sámuel, Láng József 5—5 kor.; Nadányi Ji, Zámbory László, báró Gerliczy Félixné, Léderer és Kálmán, Berger Dániel, Moskovits Mór, Dióssy L., Kucsovszky L., Andrássy János, Lopusnyi Gyula, Hauzman János, Wimmer Julián 4—4 kor.; Bognár István, dr. Rosenthal Mór, Rothman Jakab, dr. Dőry Ferencz, Hoványi Géza, Debreczy Imre 3—3 kor.; Bognár és Szántó, Des Echerolles Kruspér Laura, Des Echerolles, Moskovits Adolf és fiai, Heller Ede, Gazsy György, Kádár Odön, Fodor Gyula, ifj. Berger Sámuel, Leonardo Sangiorgo, N. N., Juhász, Weisz Gáborné, Zigre Miklós, Szilágyi Tivadar, Stankovits József, Friedl és Jörös, Reismann Jakab, Fleischer Ignácz, Léderer Mór, Sebő Imre, Frölich János, Wurst József, dr. Papp Coriolán, dr. Járosi, ifj. Farkas Imre, Rátkay József, K. B., Bauer Mariska, Szirmay és Nagy, dr. Kornstein Lajos, Kappel J. és Fischer, Feldman Izidor, Frank Lázár, Kiss Dávid, Wechsler Adolf, Gazdasági bank, Friss Zsigmond, Leipnik Mihály, Jungreisz és Weisz, Blum Géza, ifj. Ullmann Izidor, Vadász, Weiszlovits, Preisz Mihály és fia, R. G., dr. Mártonffy Bogdán, Bodánszky Lipót, Papp György, özv. Zathureczky Gedeonné, Nyiry György, Sternthál Sándor, Lux és Lővy, Tolnay Miklós, Neuländer és Weisz, Silberman I., Flegman Ármin, Kurländer és Ehrenfeld, Drágány Sándor (Vaskóh), Gruden Jenő, Kárpáti Miklós, Erber Imre, K. M., Hanzly József, Fetser A, Dernyey Ferencz, Dencs János, Pácz Sándor, Bulcu Cornél, Károly I., Kolozsváry Béla 2—2 kor.; Léderer Dávid, Kempner Mór, Szüts Terézia, Szabó Anna, Grósz Gyuláné, Soltész Mariska, Schwarcz Róza, Melcher Károly, Pullmann István, N. N., Lenk Antal, Olvashatlan névirás (Nyilas Károly ivén) Kolozsváry Sándor, Ujhelyi Lajos, Barabás Szilveszter, Munk Gábor, dr. Szabó, Váradi Herman, özv. Julier Vilmosné, X. Y., özv. Bakó Károlyné, Dobay Albert, Dobay József, Cziráky Piroska, Hrabéczy Tivadar, Csiszár Nándor, Bán László, Zsunk Pál, Weisz Ignáczné, Reichard Dezső, Rendes Szidor, Neumann Márton, Sonnenwirth S., N. N., Hirschmann Ede, N. N., Brückner F., Patta Manó, Voszka Ferencz, R. R., N. N., F. Y., Erődi H., Balog S., Csathó Jenő, Huszár A., Bayer Frigyes, Kovács Antal, Schreiner Mór, Schönberger Herman, Stern Ignácz, Wallerstein Ferencz, Murányi János, Vizy Lénárd, Kertész Miksa, Tóth, Szabó, Szmetka, Olvashatatlan, (nevének kezdőbetüi L. J.), Hoffmann 1—1 korona; N. N., Spitz József 60—60 fillér.

TAVIRATOK.

—

Számüzetés Szibériába.

Pétervár. febr. 20. A czár egy nagy katonai bünügyben itélt a napokban, mely szigoruságánál fogva általános konsternácziót kelt katonai körökben. Az itélet értelmében *Ilovaiszky* táborszernagy, *Popok* ezredes és még igen sok tiszt *Szibériába deportáltatik*. Nincs remény, hogy a czár ezen itéletét tömeges folyamodványok esetén is megváltoztassa, mert már meg is erősitette és az elitéltek már a napokban utnak indittatnak az ólom bányák hazája felé. A czár ezen szigorusága diplomácziai körökben is igen nagy föltünést kelt, de ugy mondják, hogy teljesen indokolva van, mert a czár elhatározta magában, hogy a hadsereget megfogja tisztitani minden oda nem illő elemtől a hadsereg reputácziója érdekében. (M. T Ir.)

A szultán lemondása.

Páris, február 20. (Saját tud. táv.) Itteni diplomácziai körökben szenzácziós hir van elterjedve a szultánról.

A leghatározottabb alakban beszélik ugyanis, hogy a szultán már legközelebb le fog mondani a trónról és visszavonul, teljesen elhagyván Törökországot. Abdul Hamid ugyanis immár belátja, hogy helyzete Törökországban teljességgel tarthatatlan, minthogy ott az elégedetlenek száma napról-napra nőttön-nő és hogy az ő személyének biztonsága is folyton veszélyeztetve van.

Ezért határozta el a szultán, hogy visszavonu Hir szerint Abdul Hamid most van azon, hogy összeszedje minden magánvagyonát, a melylyel aztán alkalmasint Németországban fog letelepedni

A pestis-szérum föltalálójának kitüntetése.

Páris, febr. 20. Marmorek Sándor drt., a Pasteur-intézet laboratóriumnak főnökét, a becsület-rend lovagjává nevezték ki.

Diákverekedés.

Páris, február 20. A Matin-nak jelentik Gentből: Tegnap este komoly verekedés támadt katholikus és liberiális diákok között. Több ember megsebesült.

KÖZGAZDASAG.

—

Londoni peppin.

A legérdekesebb téli almák egyike.

A jó téli almától megkivánjuk, hogy az fonnyadás és kásásodás nélkül tavaszig elálljon. Egész télen át élvezhető, keményhusu, de azért mégis leves és olvadékony legyen; birjon kellemes zamattal, füszerrel. Legyen tetszetős külsejü is; birjon a nemes almákat jellemző finom, egészséges savanynyal. S legyen tőle távol minden fonnyadság avagy bármi, ami izében visszatetsző lehetne.

Mindezen kivánalmakat a legjobb összhangban egyesiti magában a *londoni peppin*, melynek hazánkban is már igen előnyösen ismert neve van. A nemes fajalmák egyik legnemesbike az.

Nagysága a középszerünél majdnem mindig nagyobb, néha valóban nagy. Előkelő sápadtság ömlik el az egész gyümölcsön, az érett példányok halvány sárga szint öltenek s csak a napszegte darabok vannak finom rózsaszin lehelettel bevonva.

A gyümölcs alakját a téli fehér cálvilra emlékeztető bordák teszik változatossá, melyek a gyümölcs kelyhe körül öt emelkedésben végződnek. Ezen öt halomszerü emelkedés igen jellemző e fajnál, se több, se kevesebb nincs s minden példányon igen szembetünő.

Husa kemény, de azért igen olvadékony és leves. Jóságára nézve legyen elég annyit mondani, hogy izének üdesége és finomsága a legkényesebb izlést is kielégiti. Kellemes savanyát finom zamat füszerezi.

Nagy becsét emeli kiváló *tartóssága*. — Bárha már élvezhető deczemberben, de azért áprilisig alig veszit üdeségéből és jóságából. A nélkül, hogy valami különös gondozásban részesitenők: nem rohad, nem fonnyad, nem lágyul. Ezzel nem sok alma dicsekedhetik.

Se fája, se gyümölcse nem igényes. Edzett és bőtermő.

Korán termésbe jön s nagy fává nem növekedik, minélfogva házi kertekben — hol a helylyel gazdálkodni kell — nagyon jól beillik.

S mivel alföldi viszonyaink közzé is jól beillik, valóban nehéz volna e gyümölcsfajban hibát találni, mi csak annál ajánlatosabbá teszi minden gyümölcskedvelő szemeiben.

Mártonfalvi.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1899. febr. hó 20-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.20—13.60. Kétszeres buza 11.10—10.60. Rozs 10.90—10.40. Arpa 10.40—10.—. Zab 10.—.—9.60. Tengeri: 9.80.—9.40. Borsó 30.—. Lencse 34.—. Bab 13.20. Köleskása 24.—. Burgonya 5.40. 100 kiló lángliszt 26.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 22.50, barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.40, szalma 1.20. Szalonna 94.—, 6 kiló zsup-szalma —12, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus 96.—, öntött gyertya 92.—. Lámpaolaj —.88. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.70. Szesz 1.90. 1 mm. kősó 21.44, nyers fagyu 46.—. olvaszt. fagyu 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—, magyar gyapju —.—.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 44.—, mész 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —.— repcze —.—, dió 40.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —20, szalonna 1.12, sertéshus 96, juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 52, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi február hó 20-ról. Tiszta buza körülbelül 480 hltr, kétszeres buza 70 hltr, rozs 250 hltr, árpa 100 hlt., zab 140 hltr, tengeri 280 hltr, burgonya 400 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 50 drb, félhizott 90, sovány 110, süldő 260, malacz 320, hizott marha 12, jármas ökör 290 fejős tehén 180, borju 210, bivaly 7, juh és kecske 50, ló 448.

Marha ártáblázat 1899. február 20-ról. Egy pár első rendü jármas ökör 600—655, egy pár másodrendü jármas ökör 470—560, egy pár harmadrendü jármas ökör 250—460, 1 drb fejős tehén 90—220. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 146—196. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110—152. 1 drb. veres borju 26—40, 1 drb. fél éves borju 36—46, 1 drb egy éves borju 46—66, két éves borju 66—130. 1 drb hizott sertés 86—134, 1 pár fél éves 32—36, 1 pár egy éves sertés 44—64, 1 pár két éves sertés 68—114. 1 drb igás ló 120—180, 1 pár ökörbőr 34—44, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16, 1 pár lóbőr 10—20.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 20.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	377.90
Magyar hitel	374.50
Államvasut	329.70
Rimamurányi	324.50
Magyar jelzálog	231.50
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, február 20.

Buza októberre	7.82
Buza áprilisra	7.61
Uj tengeri	5.08
Rozs okt.	6.38
Zab okt.	5.06
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos àrfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. február 20-án.

Magyar aranyjáradék 4%	98.50
Magyar koronajáradék	94.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	100.75
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.75
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	93.75
Italmérési jog megváltási kötvény	99.35
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	95.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	162.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	141.50
Osztrák járadék papirban	99.55
Osztrák járadék ezüstben	99.50
Osztrák járadék aranyban	99.—
Osztrák korona járadék	99.—
Osztrák államsorsjegyek	137.—
Osztrák magyar bankrészvény	17.70
Magyar hitelbankrészvény	752.—
Osztrák hitelintézet részvény	757.—
Párisi vista	96.30
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.27
Németbirodalmi márka	118.15
London vista	242.50
20 márkás arany	23.60

SZERKESZTOI POSTA.

S. G. (Helyben.) Természetes, hogy a *Zöldfában* volt a kath. legényegylet mulatsága és hogy a mulatság olyan kitünően sikerült, abban nagy része van a *Czeglédy* Sándor szokott kitünő ételei és italainak, meg a gyors kiszolgálásnak.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A nagyváradi l. sz. püspökségi uradalom tulajdonát képező m.-lazuri erdőgondnokság »B« üzemosztályába sorozott erdőrészekből a Hollód-Kötegyán-Vésztői h. é. vasut rippai állomásához 5 kilométerre fekvő és a vasut felé lejtő — Puszta-Kis-Káránd és Mirló község határában fekvő mintegy 213 k. holdon levő 26383 ürméter hasáb, 7045 ürméter dorong és 3680 csomó rőzsefára becsült legnagyobb részben álló-erdő fatömege, továbbá ezen állag mellett fekvő területen feldolgozott 20443 ürköbméter hasáb, 5351 ürköbméter dorong és 2630 csomó rőzse kész tüzifa, mely fatömeg összesen 76,800 koronára van becsülve, zárt ajánlati eljárás utján — eladásra meghirdettetik.

A becsár 10%-kával ellátandó zárt ajánlatok **1900. évi április hó 2-án délelőtt 11 óráig** nyujtandók be Nagyváradon, Fő-utcza 18. szám alatt levő uradalmi erdőhivatalnál.

A becslés és az eladási részletes feltételek Budapesten, Zerge-utcza 4. sz. alatt levő urad. igazgatóságnál, Nagyváradon az uradalmi főtiszti és erdőhivatalnál, továbbá a lázuri erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy az eladási részletes feltételeket ismeri, és azokat elfogadja s a szerződést — ajánlatának elfogadása esetén — bánatpénzének elvesztése feltétele mellett, értesitéstől számitott 8 nap alatt aláirni magát kötelezi.

Nagyvárad, 1900. évi február 20.

Urad. erdőhivatal.

17067./1899. tkv.

Árverési hirdetmény.

A n.-váradi kir. törvényszék mint tkvi hatóság által ifj. Laczkó János végrehajtatónak Prekup Tógyer végrehajtást szenvedő elleni 52 forint tőke s járulékai iránti végrehajtási ügyében, végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett, ezen tkvi hatóság területén fekvő s a gyapjui 99. ksz. betétben foglalt A. I. 1—14. rend sz. alatti ingatlanokból a Prekup Tógyert fele részben illető jutalékra, — továbbá a gyapjui 288. sz. betétben foglalt A. I. 1—2. r. sz. a. ingatlanokból Prekup Tógyert fele részben illető jutalékra a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. t. cz. 146. § a értelmében elrendeltetik s foganatositására határidőül 1900. évi *márczius hó 7-ik napjának, délutáni 2 órája* Gyapju községházához kitüzetik.

Kikiáltási ár a 99. sz. betétben foglalt jutalékra 329 frt., a 288. sz. betétbeli jutalékra 190 frt.; az ingatlanok szükség esetén ezen árakon alul is elfognak adatni.

Venni szándékozik bánatpénzül, a kikiáltásii ár 10 százalékát, vagyis 32 frt 90 krt., illetve 19 frtot tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számitott 15 nap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számitott 1 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számitott 2 hónap alatt; minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5 százalékos kamat fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál s Gyapju község előljáróságánál megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál 1899. évi november 30-án.

Olasz,
kir. tszéki biró.

A hires

Haldek-féle

Elit-magvak

u. m. 95% csiraképességü

Oberndorfi répamag

99½% tisztaságu

luczerna-mag stb.

jutányos áron kaphatók.

Haldek mag-nagykereskedésében József Ő cs. és kir. Fensége udvari szállitójánál Budapesten, Károly-körut 9 s a vidéken **minden jobb üzletben,** mely magot tart.

A czég nagyváradi képviselői **Kappel J.** és **Fischer** urak Sonnenwirt-ház. Telefon 124 sz.

Vendèglősök és korcsmárosok
figyelmébe!

Nagyobb mennyiségü ***saját termésü*** tisztán lehuzott

uj bor

jutányosan — hordó számra is — kapható

Janky Józsefnél

Nagyváradon.

Ugyanott kapható még néhány ezer ***szőlő zöld*** és ***fásojtás*** a legnemesebb ***csemege, muskotály*** fajokból és olasz rizlingből, továbbá 500 darab két éves legbecsesebb ***őszi baraczk*** szemzésekből.

Tizezer 2 éves riparia szőlő is kapható.

Közvetitő kerestetik.

NEM HULL A HAJ NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzácziót kelt a gyógyfű-kivonatom, melyet évek hosszu során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXICÁTOR

1 üveg ára 2. kor. 40 fillér.

Felfedeztem és százszoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után rögtön meg nem szünik a hajhullás, korpaképződés és mindennemü fejbőr betegség.

Kapható gyógyszertárakban és mindennemü illat- és piperecikk-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszertára, Király-utcza 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: Góth Gyula, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, Fő-tér.

Vidéki megrendeléseket utánvéttel azonnal eszközöl:

Egyedüli készitő és széjelküldési raktára

DOBÉ NÁNDOR

uri, női és szinházi fodrász
Budapest, Nefelejts-utcza 27.

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.